



CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/159/2003

STOSUNEK DO RZĄDU W PAŹDZIERNIKU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ostatnich trzech tygodniach września i na początku października na atmosferę polityczną w kraju silnie wpływała sytuacja na Śląsku. Górnicy z determinacją protestowali przeciw projektom restrukturyzacji górnictwa, przewidującym konieczność zamknięcia kilku kopalń. Rząd przyjął oszczędnościowy budżet na 2004 rok, w którym zaplanowano m.in. rekordowy deficyt. Wicepremier Jerzy Hausner zapowiedział przedstawienie programu uzdrowienia sytuacji w finansach publicznych, zakładającego m.in. konieczność poważnych cięć budżetowych w przyszłym roku. Trwały prace sejmowej komisji powołanej do wyjaśnienia tzw. sprawy Rywina - komisja ustaliła, że zabiegi wokół ustawy o RTV miały charakter nieformalny, a przedstawiciele rządu mylili się w składanych wcześniej wyjaśnieniach. W sprawie tzw. afery starachowickiej minister sprawiedliwości ujawnił, że prokuratura zarzuca byłemu wiceszefowi MSWiA ujawnienie tajemnicy państwowej i utrudnianie śledztwa. Ważnym wydarzeniem międzynarodowym było rozpoczęcie w Rzymie międzyrządowej konferencji, która zdecyduje o kształcie przyszłej unijnej konstytucji; warto też wspomnieć o stanowczości, z jaką polski rząd próbuje bronić ustaleń przyjętych w Nicei. Wydarzenia te mogły mieć wpływ na stosunek Polaków do urzędującego gabinetu¹.

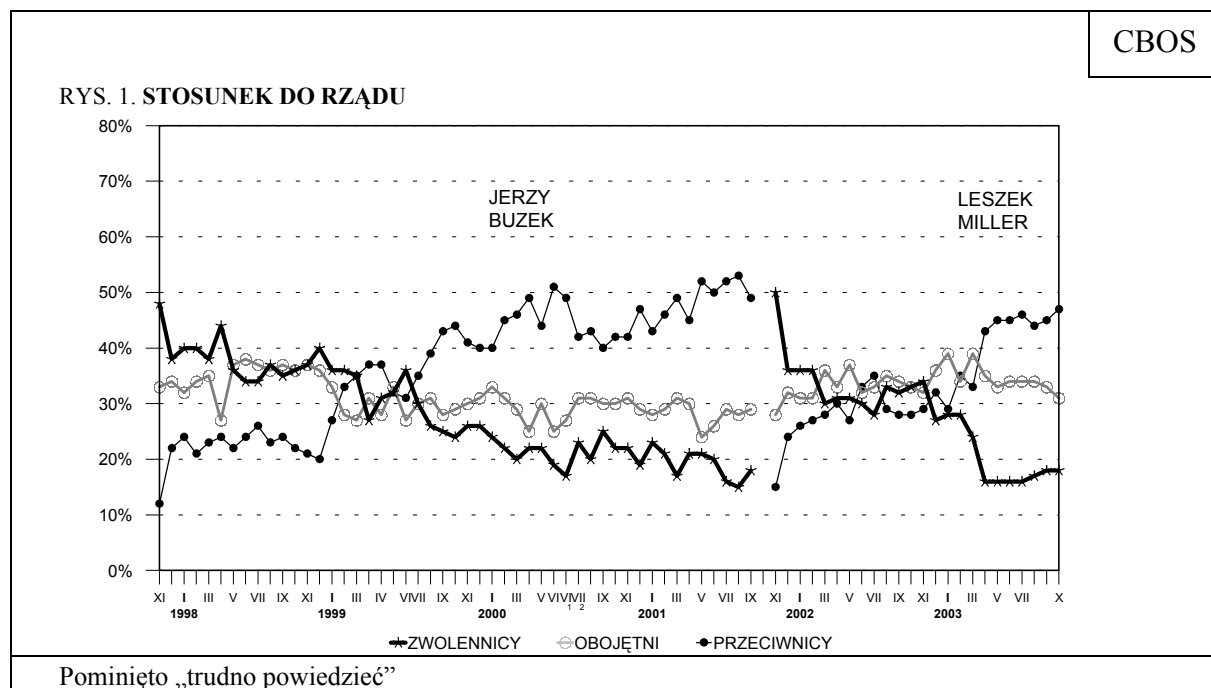
¹ **UWAGA:** Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (161) przeprowadzono w dniach 3-6 października 2003 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Począwszy od września 2003 r. nasze badania realizowane są na takich właśnie próbach, losowanych ze zbiorów PESEL i ważonych z uwzględnieniem najnowszych, ostatnio udostępnionych danych Narodowego Spisu Powszechnego. Zapewnia to dokładniejsze odwzorowanie składu społeczeństwa polskiego.

POPARCIE DLA RZĄDU

Październik nie przyniósł istotnych zmian w ocenach rządu. Tak samo jak we wrześniu do jego zwolenników zalicza się tylko 18% ankietowanych. Ponad dwukrotnie więcej osób (47%) ma negatywny stosunek do urzędującego gabinetu. Mimo że w porównaniu z wrześniem odsetek ten wzrósł tylko nieznacznie (o 2 punkty), nigdy wcześniej rząd Leszka Millera nie miał tak wielu przeciwników jak obecnie.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	2002			2003									
	w procentach												
Zwolennicy	33	34	27	28	28	24	16	16	16	16	17	18	18
Przeciwnicy	28	29	32	29	35	33	43	45	45	46	44	45	47
Obojętni	33	32	36	39	34	39	35	33	34	34	34	33	31
Trudno powiedzieć	6	6	5	4	4	4	6	5	5	4	5	4	4



W potencjalnych elektoratach poparcie dla rządu w zdecydowanej większości deklarują jedynie zwolennicy SLD. Wśród sympatyków pozostałych liczących się ugrupowań politycznych dominują przeciwnicy obecnego gabinetu. Najbardziej negatywnie nastawieni do rządu Leszka Millera są potencjalni wyborcy PO oraz PiS - ponad dwie trzecie sympatyków tych partii zalicza się do przeciwników urzędującego gabinetu. Z kolei stosunkowo najbardziej przychylni rządowi są potencjalni wyborcy PSL, jednak i wśród nich obecny rząd ma ponad dwukrotnie więcej przeciwników niż zwolenników.

Tabela 2

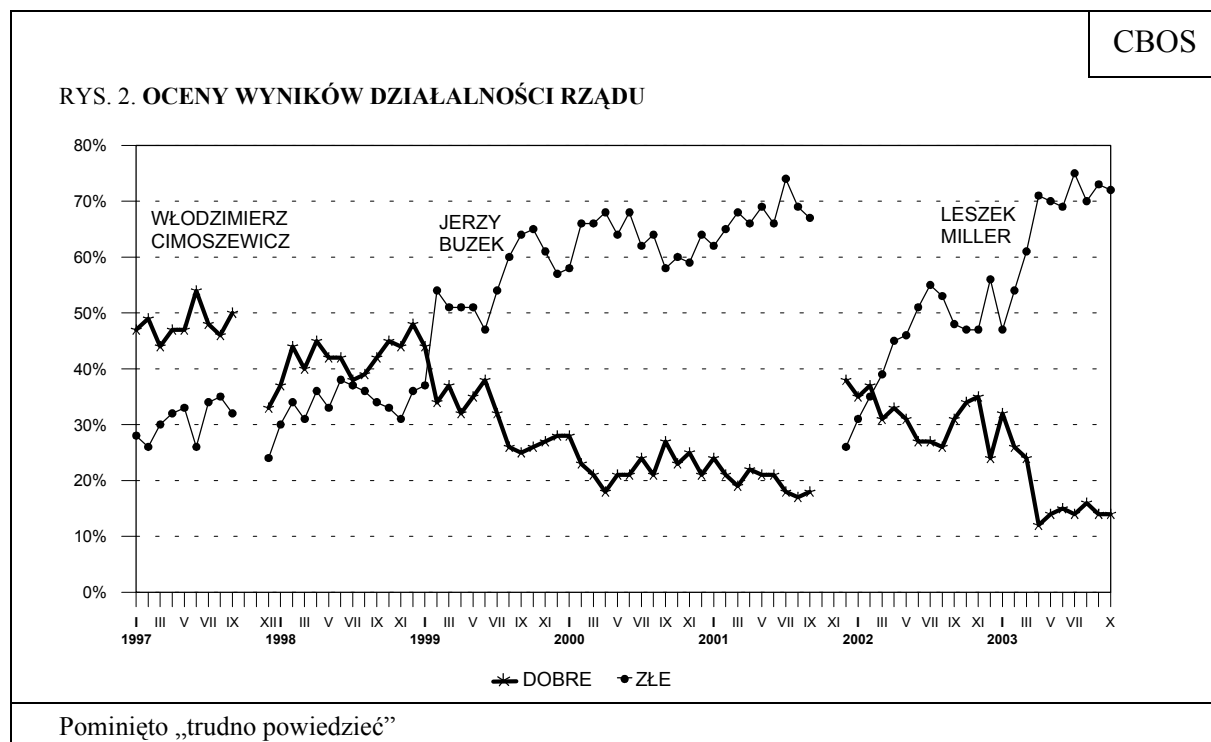
Potencjalne elektoraty	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	71	16	11	2
PSL	20	33	42	5
LPR	18	27	53	2
PiS	15	18	67	0
PO	14	19	68	0
Samoobrona	11	30	52	7
Niezdecydowani	15	31	46	8
Niezamierzający głosować	10	39	46	6

OCENA DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

Nadal bardzo niekorzystne są oceny dotychczasowych dokonań rządu. Tak jak w ubiegłym miesiącu, tylko 14% badanych pozytywnie ocenia efekty jego działalności od początku funkcjonowania, zdecydowana większość zaś (72% - o 1 punkt mniej niż we wrześniu) wystawia rządowi oceny negatywne. Tak wysoki poziom dezaprobaty poczynań rządu utrzymuje się - z niewielkimi tylko wahaniami - już od ponad pół roku.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	2002			2003									
	w procentach												
Dobrze	34	35	24	32	26	24	12	14	15	14	16	14	14
Źle	47	47	56	47	54	61	71	70	69	75	70	73	72
Trudno powiedzieć	19	18	20	21	20	15	16	16	16	11	14	13	14



Bilans dokonań rządu zdecydowanie najlepiej wypada w ocenie zwolenników SLD. Nawet jednak w tym elektoracie poziom opinii negatywnych jest znaczny - o dotychczasowych dokonaniach rządu krytycznie wypowiada się blisko dwie piąte sympatyków SLD. Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań, a także wśród osób niemających sprecyzowanych sympatii politycznych zdecydowanie dominują negatywne oceny pracy rządu. Bilans jego działalności stosunkowo najgorzej wypada w opinii zwolenników PO oraz PiS. Nieco mniej krytyczni w tym względzie są potencjalni wyborcy Samoobrony, LPR oraz PSL.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	53	39	8
PSL	21	67	12
LPR	20	72	8
Samoobrona	20	74	6
PiS	11	86	3
PO	7	88	4
Niezdecydowani	13	66	21
Niezamierzający głosować	7	74	20

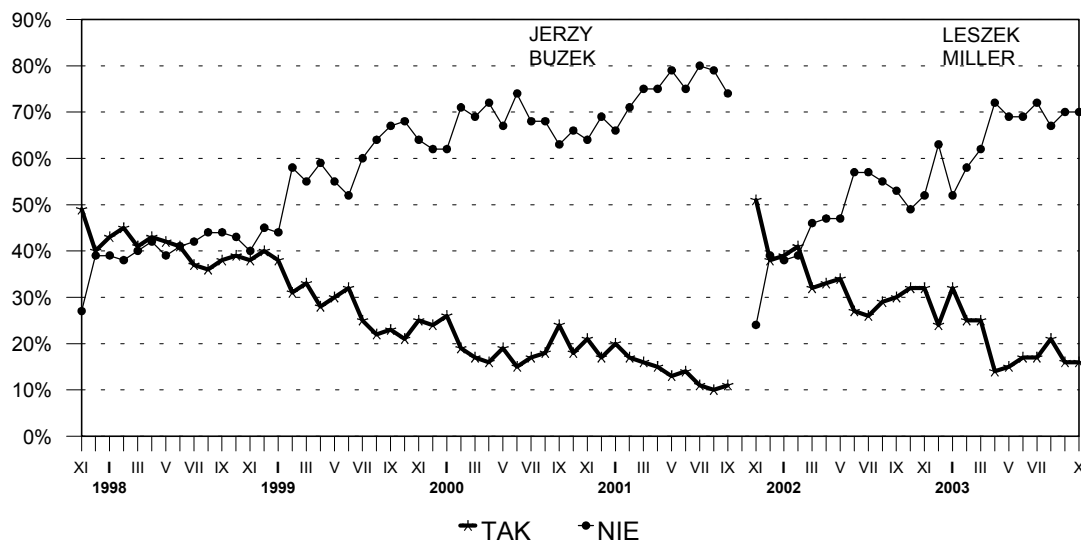
OCENA POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

Od września nie zmieniły się również wciąż bardzo krytyczne oceny polityki gospodarczej rządu. O tym, że stwarza ona szanse poprawy sytuacji ekonomicznej kraju, przekonanych jest tylko 16% ankietowanych. Zdecydowana większość zaś (70%) uważa, że nie rokuje ona poprawy stanu gospodarki.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej ?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
	2002			2003									
	w procentach												
Tak	32	32	24	32	25	25	14	15	17	17	21	16	16
Nie	49	52	63	52	58	62	72	69	69	72	67	70	70
Trudno powiedzieć	19	16	14	16	17	13	14	16	14	11	13	14	14

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLITYKA OBECNEGO RZĄDU STWARZA SZANSE POPRAWY SYTUACJI GOSPODARCZEJ?



Pominięto „trudno powiedzieć”

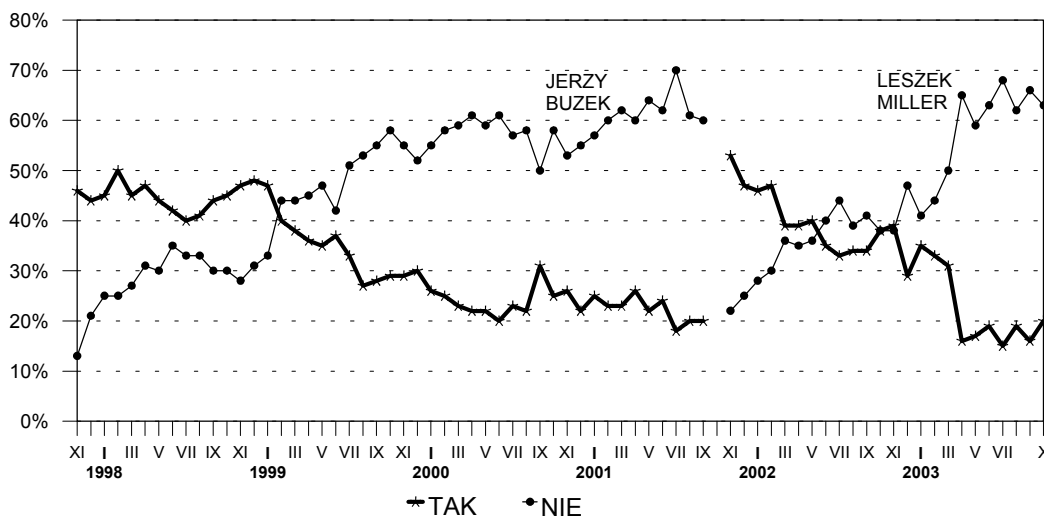
AKCEPTACJA PREMIERA

Bardziej korzystne niż przed miesiącem są natomiast notowania premiera Leszka Millera. Zadowolenie z faktu, że stoi on na czele rządu, wyraża obecnie 20% ankietowanych (wzrost o 4 punkty). W stosunku do września nieco zmalała (o 3 punkty - do 63%) liczba jego przeciwników. Nadal jednak odsetek badanych nieaprobujących obecnego szefa rządu ponad trzykrotnie przewyższa odsetek tych, którzy deklarują zadowolenie z osoby premiera.

Tabela 6

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
	2002			2003										
w procentach														
Tak	38	39	29	35	33	31	16	17	19	15	19	16	20	
Nie	38	38	47	41	44	50	65	59	63	68	62	66	63	
Trudno powiedzieć	24	23	24	24	23	19	19	24	18	17	19	18	17	

RYS. 4. CZY JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A) Z TEGO, ŻE NA CZELE RZĄDU STOI LESZEK MILLER?



Pominięto „trudno powiedzieć”

Premier może liczyć głównie na poparcie elektoratu SLD. Blisko dwie trzecie zwolenników tej partii wyraża zadowolenie z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu. W elektoratach pozostałych ugrupowań politycznych dominuje niezadowolenie z osoby premiera. Poza własną partią Leszek Miller stosunkowo najczęściej może liczyć na poparcie elektoratu PSL - do zadowolonych z szefa rządu zalicza się jednak tylko co trzeci sympatyk tego ugrupowania, podczas gdy połowa wyraża dezaprobatę. Z kolei relatywnie najwięcej przeciwników ma premier wśród potencjalnych wyborców LPR, PO oraz PiS.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	65	29	6
PSL	34	51	15
Samoobrona	24	66	11
LPR	16	84	0
PO	9	81	10
PiS	9	80	11
Niezdecydowani	17	55	28
Niezamierzający głosować	15	65	20



Październik nie przyniósł istotnych zmian w społecznym stosunku do rządu Leszka Millera. Nadal zbiera on bardzo niekorzystne oceny. Ponad dwukrotnie więcej jest zadeklarowanych przeciwników rządu niż jego zwolenników. Blisko trzy czwarte Polaków niekorzystnie ocenia dotychczasowe dokonania urzędującego gabinetu. Ponad dwie trzecie uważa, że prowadzona przez rząd polityka nie daje nadziei na poprawę sytuacji gospodarczej. W porównaniu z notowaniami z września nieco poprawiły się jedynie oceny samego premiera, nadal jednak ponad trzykrotnie więcej badanych jest niezadowolonych z faktu, że Leszek Miller stoi na czele rządu, niż wyraża zadowolenie.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

	(%)				
	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	47	31	4	1015
Płeć					
Mężczyźni	17	50	30	3	483
Kobiety	18	45	32	6	532
Wiek					
18-24 lat	11	45	40	3	153
25-34	11	53	31	4	178
35-44	16	49	31	3	168
45-54	23	50	24	3	211
55-64	25	45	28	2	124
65 lat i więcej	17	39	33	11	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	44	37	6	377
Miasto do 20 tys.	18	45	33	4	129
20-100 tys.	16	48	34	1	203
101-500 tys.	24	45	25	6	191
501 tys. i więcej mieszk.	19	63	14	3	116
Wykształcenie					
Podstawowe	13	39	41	8	294
Zasadnicze zawodowe	17	47	32	3	260
Średnie	21	50	26	3	352
Wyższe	19	62	17	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	14	60	25	1	63
Prac. umysł. niż. szczebla	22	50	25	2	96
Pracownicy fiz.- umysł.	12	45	38	4	77
Robotnicy wykwalifikowani	10	57	28	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	22	41	28	9	32
Rolnicy	16	56	25	4	54
Pracujący na własny rach.	12	54	34	0	41
Bierni zawodowo					
Renciści	19	42	33	6	103
Emeryci	22	38	32	8	215
Uczniowie i studenci	14	49	34	3	72
Bezrobotni	15	47	35	3	119
Gospodynie domowe i inni	26	49	25	0	47
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	26	46	27	2	146
spółce właścicieli	12	56	28	4	77
prywatnych i państwa	11	52	33	4	191
sekt. pryw. poza rolnict.	15	59	23	3	58
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	15	53	28	4	109
300-399	19	43	33	6	93
400-599	17	41	36	5	172
600-800	18	47	31	4	164
Powyżej 800 zł	24	51	22	2	177
Ocena własnych war. mater.					
Złe	17	49	28	6	342
Średnie	15	45	35	4	472
Dobre	25	49	25	1	202
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	48	28	11	75
Raz w tygodniu	17	46	33	4	502
1-2 razy w miesiącu	16	46	34	4	155
Kilka razy w roku	18	50	31	1	195
W ogóle nie uczestniczy	28	46	20	7	86
Poglądy polityczne					
Lewica	40	31	26	3	177
Centrum	17	43	36	4	270
Prawica	10	70	18	1	272
Trudno powiedzieć	11	40	41	8	296

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Leszka Millera od czasu objęcia przezeń władzy? (%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	72	14	1016
Płeć				
Mężczyźni	15	75	10	484
Kobiety	13	69	18	532
Wiek				
18-24 lat	19	67	14	153
25-34	10	75	15	178
35-44	12	74	14	168
45-54	12	80	8	211
55-64	20	70	10	124
65 lat i więcej	13	64	23	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	70	17	377
Miasto do 20 tys.	12	72	16	129
20-100 tys.	11	77	11	203
101-500 tys.	22	66	13	191
501 tys. i więcej mieszk.	9	82	9	116
Wykształcenie				
Podstawowe	12	66	22	295
Zasadnicze zawodowe	16	70	14	260
Średnie	14	77	10	352
Wyższe	14	81	5	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	86	5	63
Prac. umysł. niż. szczebla	15	75	10	96
Pracownicy fiz.- umysł.	10	73	17	77
Robotnicy wykwalifikowani	10	80	10	96
Robotnicy niewykwalifik.	21	70	9	32
Rolnicy	16	74	10	54
Pracujący na własny rach.	6	87	7	41
Bierni zawodowo				
Renciści	8	72	20	103
Emeryci	18	64	18	216
Uczniowie i studenci	16	74	10	72
Bezrobotni	14	67	19	119
Gospodynie domowe i inni	25	65	10	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	16	72	12	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	5	86	8	77
sekt. pryw. poza rolnict.	11	78	11	191
prywatnym gosp. rolnym	18	73	9	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	13	70	17	110
300-399	16	59	25	93
400-599	14	70	16	172
600-800	14	75	10	164
Powyżej 800 zł	14	78	7	177
Ocena własnych war. mater.				
Źle	11	72	17	343
Średnie	13	74	13	472
Dobre	21	69	10	202
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	5	78	18	75
Raz w tygodniu	13	74	13	503
1-2 razy w miesiącu	13	71	16	155
Kilka razy w roku	18	67	14	195
W ogóle nie uczestniczy	19	71	10	86
Poglądy polityczne				
Lewica	29	64	7	177
Centrum	13	75	12	270
Prawica	8	88	4	272
Trudno powiedzieć	11	60	29	296

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	70	14	1016
Płeć				
Mężczyźni	17	72	11	484
Kobiety	14	69	18	532
Wiek				
18-24 lat	20	69	10	153
25-34	13	72	15	178
35-44	12	76	12	168
45-54	13	79	9	211
55-64	21	67	12	124
65 lat i więcej	15	57	28	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	13	68	19	377
Miasto do 20 tys.	14	72	14	129
20-100 tys.	15	76	9	203
101-500 tys.	19	66	16	191
501 tys. i więcej mieszk.	20	72	8	116
Wykształcenie				
Podstawowe	14	62	24	295
Zasadnicze zawodowe	13	74	13	260
Średnie	16	74	10	352
Wyższe	22	73	6	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	16	82	2	63
Prac.umysł.niż.szczębla	21	71	8	96
Pracownicy fiz.-umysł.	11	77	11	77
Robotnicy wykwalifikowani	6	80	14	96
Robotnicy niewykwalifik.	15	79	7	32
Rolnicy	13	76	11	54
Pracujący na własny rach.	8	83	9	41
Bierni zawodowo				
Renciści	11	68	21	103
Emeryci	20	59	21	216
Uczniowie i studenci	17	73	9	72
Bezrobotni	19	68	13	119
Gospodynie domowe i inni	16	59	25	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	21	71	8	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	5	89	6	77
sekt. pryw. poza rolnict.	12	77	12	191
prywatnym gosp. rolnym	12	78	11	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	9	76	14	110
300-399	15	65	19	93
400-599	14	69	17	172
600-800	14	67	19	164
Powyżej 800 zł	24	69	7	177
Ocena własnych war. mater.				
Złe	11	74	15	343
Średnie	15	70	15	472
Dobre	23	66	10	202
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	10	70	20	75
Raz w tygodniu	14	71	15	503
1-2 razy w miesiącu	14	71	15	155
Kilka razy w roku	15	74	11	195
W ogóle nie uczestniczy	31	60	9	86
Poglądy polityczne				
Lewica	30	59	11	177
Centrum	15	71	14	270
Prawica	12	84	5	272
Trudno powiedzieć	10	64	26	296

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	63	17	1016
Płeć				
Mężczyźni	20	65	15	484
Kobiety	19	62	19	532
Wiek				
18-24 lat	22	58	19	153
25-34	20	67	13	178
35-44	15	66	19	168
45-54	18	73	9	211
55-64	24	60	17	124
65 lat i więcej	21	53	26	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	59	21	377
Miasto do 20 tys.	19	62	19	129
20-100 tys.	19	66	15	203
101-500 tys.	26	59	15	191
501 tys. i więcej mieszk.	13	79	8	116
Wykształcenie				
Podstawowe	20	54	26	295
Zasadnicze zawodowe	19	66	15	260
Średnie	22	65	13	352
Wyższe	13	75	12	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	83	7	63
Prac.umysł.niż.szczębla	27	64	9	96
Pracownicy fiz.-umysł.	21	61	18	77
Robotnicy wykwalifikowani	11	71	18	96
Robotnicy niewykwalifik.	25	66	9	32
Rolnicy	20	68	13	54
Pracujący na własny rach.	6	76	18	41
Bierni zawodowo				
Renciści	17	62	20	103
Emeryci	24	56	21	216
Uczniowie i studenci	18	61	21	72
Bezrobotni	21	61	19	119
Gospodynie domowe i inni	29	52	19	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	68	12	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	10	80	10	77
sekt. pryw. poza rolnict.	19	66	14	191
prywatnym gosp. rolnym	19	65	16	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	25	60	15	110
300-399	27	55	18	93
400-599	21	59	20	172
600-800	14	69	17	164
Powyżej 800 zł	23	67	10	177
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	67	13	343
Średnie	18	61	20	472
Dobre	22	62	16	202
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	8	67	25	75
Raz w tygodniu	19	64	17	503
1-2 razy w miesiącu	23	61	16	155
Kilka razy w roku	21	62	16	195
W ogóle nie uczestniczy	26	61	13	86
Poglądy polityczne				
Lewica	46	46	8	177
Centrum	17	66	17	270
Prawica	9	84	7	272
Trudno powiedzieć	17	52	32	296